

בית נאמן

מוצ"ש פרשת חיי שרה, כ"ו בחשוון תשפ"ג

בית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בשעה 20:00

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאוזז שליט"א

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
או ב'קול בית נאמן':
079-9270505

נושאי השיעור:

- א. מה הפירוש "א-ל מלך נאמן". (אות א.). ב. "התרת נדרים" על קבלת שבת. (אותיות ב-ג.). ג. קבלת שבת במחשבה. (אות ד.). ד. לא התפלל מנחה וענה ברכו על ערבית של שבת. (אותיות ה-ח.). ה. התפלל ערבית של שבת ב'פלג' אם יענה קדושה וכי"ב על תפלת מנחה של מנין אחר. (אות ט.). ו. אם "כל אשה וכל בת מדליקות גרות שבת"? (אותיות י-יג.). ז. הגאון רבי ציון לוי ע"ה - רבה של פנמה. (אותיות יד-טז.). ח. הוצאת ס"ת וקריאת פרשת "ואברהם זקן" לחתן. (אותיות יז-יט.). ט. "ומשמע ודומה ומשא". (אותיות כ-כב.). י. חסדי אסתר וגאולה. (אות כג.).

א-ל מלך נאמן

א. שבוע טוב ומבורך. השיר הזה ("גואלי י-ה" ששר ר' כפיר פרטוש הי"ו לפני השיעור) מאד אהבה אותו הבת ז"ל שהיום האזכרה שלה - כ"ה בחשוון תשע"ח. היינו מביאים אותה פעם או פעמיים בשבוע הביתה, ובדרך היא הייתה רוצה לשמוע את השיר הזה - "א-ל מלך נאמן גואלי י-ה". השם שלה גאולה, אז "גואלי י-ה" זה מתאים לשם שלה. ומה הפירוש של "א-ל מלך נאמן"? ראיתי פירוש בשם הרוקח (רבנו אלעזר מגרמיזא, אלעזר בנימין רוקח בלי וי"ו) ככה (ספר הרוקח סי' ש"ך): לפני שנברא העולם הקב"ה היה א-ל, לא מלך, כי מלך צריך להיות עם. "אין מלך בלא עם" (ראה פרקי דרבי אליעזר פ"ג). לפני שנברא העולם היה א-ל, אחרי שנברא העולם הוא מלך. ומה זה נאמן? כאשר כל ההבטחות שהוא הבטיח יתקיימו. וחלק מהם אנחנו רואים אותם בעין שמתקיימים. "תקע בשופר גדול לחרותינו, ושא נס לקבץ גלויותינו, וקבצנו מהרה יחד מארבע כנפות הארץ לארצנו". היה ברוסיה מסך הברזל - נבקע. באתיופיה היו במשך אלפיים וחמש מאות שנה יהודים סגורים וכלואים שלא יודעים כלום והגיעו. ובתימן היו גם כן בערך אותו דבר, אבל בתימן היתה תורה, באתיופיה לא היה כלום. וכולם הגיעו. בעזרת ה' לא ישאר אחד בחוץ לארץ. בארץ ישראל יש בה ברכה ומקום לכל התושבים. וגם שיכבדו את התורה, שישמרו על חוקי התורה, שישמרו על השבת. כל הדברים האלה בעינינו הם חלומות, אבל הם יתקיימו והכל יהיה בסדר.

"התרת נדרים" על קבלת שבת

ב. מי שקיבל עליו שבת, האם יכול לבטל את הקבלה שלו על ידי התרת נדרים? ביא שלשה חכמים ויאמר "נחמתי מעיקרא", "אין כאן לא נדרים ולא שבועות" - עוד לא קבלתי שבת? מה הדין? מרן בבית יוסף (סוף סי' רס"ג) הביא דעת הרשב"א (שבת דף קנ"א ע"א) שמי שקיבל שבת יכול לומר לחבירו שהוא עוד לא קיבל שבת שיעשה לו מלאכה¹. והרשב"א הביא ראייה לזה מהגמ' בשבת (שם) שאמרה מותר לאדם לומר לחבירו "שמור לי פירות שבתחומך ואני אשמור לך פירות שבתחומי" - יש לו תחום ואינו יכול לשמור על הפירות שלו, אז הוא אומר לחבירו: אני לא יכול לשמור על הפירות שלי, אתה תשמור, ואני אשמור לך על הפירות שלך שהם בתחום שלי. "שמור לי ואשמור לך". אז גם כאן, אפילו שהוא כבר קיבל שבת ולא יכול לעשות מלאכה, יאמר לחבירו שלא קיבל שיעשה לו מלאכה. והר"ן (דף ס"ד ע"א מדפי הר"ף) הקשה עליו, לגבי שמירה אותו אדם בעצמו יכול היה ללכת לשמור את הפירות שלו על ידי בורגנין - אם יש כמה בתים קטנים באמצע הדרך הוא בעצמו יכול לשמור. אבל כאן אם קבל שבת, הוא לא יכול לעשות מלאכה.

1. וזה מעשים בכל יום, למשל אשה שכחה להדליק את הפלאטה, ובעלה עוד לא קיבל שבת (הוא הולך לבית הכנסת), אז היא תגיד לו: בוא תסדר את הפלאטה. או אם היא שכחה לסדר את הפריזידר, גם כן תאמר לבעלה.

ומרן כותב עליו "איני מבין דבריו" כי גם כאן אם לא היה מקבל שבת היה הוא בעצמו יכול לעשות מלאכה. ואנחנו לא מבינים את זה [את הערת מרן], אם הוא לא קיבל שבת הוא יכול בעצמו לעשות מלאכה? הרי עכשיו הוא קיבל, זו קושיית הר"ן! אבל האחרונים מסבירים שכנראה דעת מרן היא שהוא יכול לבטל את קבלת שבת שלו על ידי התרה. ככה הלבוש כותב (ס"ו רס"ג). אם הוא קיבל שבת לפני הזמן, ילך לתלמיד חכם ויאמר לו: אני רוצה לבטל את הקבלה שלי, ואז ממילא הוא יכול לעשות מלאכה. ומזה למדו האחרונים שאפשר לעשות התרה על קבלת שבת. למעשה כמעט אף אחד לא נוהג בזה, אבל אם יש צורך אפשר לסמוך על דברי הלבוש והאחרונים שהסבירו ככה. וכן פסק מרן רבי עובדיה יוסף בחזון עובדיה (שבת ח"א עמ' ר"ץ - ר"ץ צב"י וגבור כאר"י) שאפשר להתיי קבלת שבת על ידי התרת נדרים².

לא כדאי להקל בהתרה במלאכות דאורייתא

ג. אבל הרב משה לוי ע"ה במנוחת אהבה (ח"א פרק ה' הלכה ג') כתב שקשה להקל בהתרה במלאכות דאורייתא. כי ההתרה הזאת לא נזכרה בראשונים וגם לא נזכרה בדברי מרן הבית יוסף. הראשון שאמר אותה זה הלבוש שהוא מפרש ככה בדעת מרן, ומרן לא אמר את זה. ורבי משה אומר עוד שיש סוברים שקבלת שבת היא מן התורה, איך אתה יכול להתיר דבר מן התורה על ידי התרה בשעה שהיא לא כתובה בראשונים? והרב עובדיה כתב (חזו"ע שבת א' עמ' רצ"ב) שמה שאומרים קבלת שבת דאורייתא זה מהשקיעה ואילך. למה? כי יש לנו דעת רבנו תם, אבל לפני כן זה ספק דרבנן. הרב עובדיה סומך על דעת רבנו תם הרבה, ואנחנו לא סומכים עליה³. לכן כיון שקבלת

2. אם אדם [קיבל שבת והוא] נמצא בלחץ ואין שם מי שיעשה את המלאכה שהוא צריך אותה, ילך לתלמיד חכם, ויביא אתו עוד שני אנשים. אחד תלמיד חכם שהוא מבין, והשניים אפילו מבנים קצת, לא צריך שיהיו שלשה תלמידי חכמים. בגמרא (בכורות דף ל"ו ע"א) כתוב שרב נחמן היה יחיד מומחה ויכול להתיר את כל הנדרים במלה אחת, אבל הפוסקים השמיטו את זה כי אין לנו היום דין מומחה. וכמ"ש מרן בש"ע י"ד (סי' רכ"ח ס"א). ולכן "ילך אצל שלשה הדייטות והוא דגמירי להו וסבירי וגם יודעים לפתוח לו פתח" וכו'. אלא שבד"כ צריך שיהיה אחד מהם חכם שיידיע להסביר להם.

3. יש ספר חדש של הרב אליהו טופיק, אמר שם שהוא מתפלל על הרב עובדיה, בדברים אחרים הוא נכנס בעובדי הקורה. למשל תינוק שנוול ביום ששי אחרי השקיעה, הוא סומך (שו"ת יב"א ח"ז ח"א ר"ח סי' מ"א) על הדעות שעשרים דקות אחרי השקיעה כבר נכנסה שבת, ואפשר לומר אותו בשבת הבאה. ולמה כאן הוא מחמיר עלינו במוצאי שבת לחכות עד רבנו תם? והוא אמר שכאשר הרב עובדיה אמר את הדין הזה [לחוש לדעת ר"ת], ישבו חכמי פורת יוסף - רבי עזרא עטיה ועוד חכם אחר (נדמה לרבי אפרים כהן) - ואמרו שלא היה צריך הרב עובדיה לפרסם את זה, זה רק בשביל יחידים שרוצים להתמיר. אבל הרב עובדיה מפרסם, והיום רוב העולם ששומעים בקולו לא עושים מלאכה במוצאי שבת עד שבעים ושתים דקות אחרי השקיעה כמו רבנו תם. כי יש לרב עובדיה כלל, תמיד הולכים אחרי מרן. ואם מרן (סי' רס"א ס"ב) דעתו כמו רבנו תם - זהו. תקשה

לרפואת הילד אוריאל בן מוריה בתוך שאר חולי ישראל. נא העתירו לרפואתו השלמה בקרוב

לע"נ אבי הישיבה הר"צ רבי בנימין הכהן בן מברכה זצ"ל.

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
17:54	17:15	16:01
17:50	17:16	16:17
17:47	17:14	16:05
17:52	17:17	16:19

אשתקד או אש תוקד ???

שבת דאורייתא, לא כדאי להקל בהתרה במלאכות דאורייתא, אלא דוקא במלאכות דרבנן. מה זה מלאכות דרבנן? באיסורי דרבנן אפשר להקל. הרב עובדיה דעתו שבהתרה אפשר להקל אפילו במלאכות דאורייתא, אבל יש סברה שלא כדאי להקל רק במלאכות דרבנן.

קבלת שבת במחשבה

ד. ואם אדם עשה קבלת שבת במחשבה - הוא חשב לקבל שבת והוא לא אמר כלום, לא "לכה דודי" ולא "בואי כלה" ולא שום דבר. **קבלת שבת במחשבה לאו כלום היא.** ולמדו את זה ממה שכתב מרן בהלכות תשעה באב (סי' תקנ"ג ס"א) שאם אדם אכל סעודה מפסקת - מותר לו לחזור ולאכול (אף על פי שהוא חשב שזו סעודה מפסקת), כי הוא לא קיבל עליו בפירוש שלא לאכול עוד היום. עשה סעודה וישב על הקרקע ואכל לחם וביצים וכדו' כי זו סעודה מפסקת, אם אחר כך הוא רצה לאכול עוד, יכול לאכול, **כי מחשבה אינה מחייבת אותו כלל, וגם כאן אותו דבר.**

לא התפלל מנחה וענה ברכו על ערבית של שבת

ה. מי שלא התפלל מנחה וענה ברכו על ערבית של שבת זו מחלוקת גדולה מאד אם יכול אחר כך להתפלל מנחה או לא. והנה האשכנזים [נוסח אשכנז] לא עושים ברכו פעמיים⁴. והספרדים אומרים אולי יש כאלה שהגיעו מאוחר לבית הכנסת ולא ענו לברכו הראשונה, אז שיענו בברכו השניה. ואותו דבר לביל שבת, האשכנזים עושים רק את ברכו הראשונה, והספרדים עושים ברכו עוד פעם לפני עלינו לשבת. ולכן אצל האשכנזים משענה ברכו הראשונה כבר קיבל שבת (כי זה הדין מקורו בתה"ד), ואצלנו יש עוד ברכו בסוף התפלה. ועוד טעם כי אנחנו לא מקבלים שבת בברכו, אלא מקבלים שבת בבואי כלה. או במזמור שיר ליום השבת (ככה מרן כתב בס' רס"א ס"ד). אז אפילו אם אחד ענה ברכו, למה הוא לא יכול להתפלל מנחה? אם כולם אומרים ברכו והוא לא עונה נראה כמו כופר ח"ו לכן הוא עונה, אבל הוא לא קיבל שבת כלל ועיקר.

"לאו כולי עלמא דינא גמירי"

ו. לכן אע"פ שהרב עובדיה ע"ה תופס (ש"ת יח"ד ח"ו סי' ח"ה) שתנאי לא מועיל בזה, אם אדם עושה תנאי, אומר "אני עונה ברכו, אבל אני לא מקבל שבת" זה לא מועיל. מה ההכרח שלו? כי מרן כתב (בב"י סי' רס"ג) שאם הוא ענה ברכו הוא לא יכול עוד להתפלל מנחה, הפסיד מנחה. למה הפסיד? הרי הוא יכול לעשות תנאי? [אלא על כרחך שתנאי לא מועיל]. אבל במחילת כבודו זה לא מוכרח. מצאנו שתי דוגמאות כאלה שמרן כותב הלכה פסוקה, ויש יוצא מן הכלל. דוגמא ראשונה בספירת העומר, מרן כתב (סי' תפ"ט ס"ד) מי ששאל

את כל הקושיות, תביא שכל השמים מלאים כוכבים - לא אכפת לנו. הכוכבים האלה בטלים ומבוטלים לדעת מרן... טוב, אבל על כל פנים זה לא פשוט בדעת מרן. כל הדורות בארץ ישראל נהגו כמו הגאונים. הרב חיד"א במחזיק ברכה (בקונטרס אחרון סי' רס"א אות ב') מביא מספר בתי כהונה (חי' ס' ד') שאע"פ שלפי רוב הפוסקים נראה שהלכה כמו רבנו תם, אבל כנראה מנהג רווח מדורות, שלא כמו רבנו תם, לכן נוכל לסמוך על זה. **הרב עובדיה רצה לחזק את השבת, לתת לה עוד חצי שעה, ואנחנו עושים את זה בלי נדר תמיד.** למה? כי יש רמז שאמר שיש מצוה לשמור שבת במשך שלושים ואחת שעות, איך שלושים ואחת שעות? שבת עצמה היא עשרים וארבע שעות, אחרי שבת יש שעה ומשהו, וערב שבת מחצות היום כבר מתכוונים לקבלת שבת. [ועיין בשו"ת בית נאמן ח"א (עמ' קמ"ט) בשם הרב סוד ישרים שיש ענין לשמור כ"ז שעות].

רבי חיים זאיד שיהיה בריא מביא שאנשים שלא היו להם ילדים שנים רבות הלכו אליו, ואמרו לו: יש לך איזו סגולה להביא ילדים? אמר להם סגולה שאני יודע היא ככה - **לעשות צרכי שבת מוקדם ולקבל שבת מוקדם. עשו את זה ונולד להם בת או בן.** צריך לדעת שבמצוות התורה יש בהן סגולות.

4. פעם ראשונה שראיתי שיש שלא אומרים זה היה באמריקה (בשנת תשס"ג), התפללתי בבית הכנסת שנקרא "בית אשר טענקא" (לא טענקא, אלא טנקא. ככה קוראים לזה), ובמוצאי שבת עשו את "ברכו הראשונה, ואחרי שיר למעלות לא אמרו ברכו בכלל. איפה ברכו האחרונה שאבא מאריך בה הרבה" ב-ר-ו-ג-א-מ-ו-נ-י... חצי שעה מאריך בה! ולא עוד, אלא שאחרי שמאריך בה הוא מסביר למתפללים כשהיה פעם בגר'א שזו **סגולה לכל השבוע**. רב האי גאון אומר (עיין ככה"ח סי' רצ"ג אות י"א) שזו סגולה להצלחה לכל השבוע, והם בכלל לא אומרים אותה. אחר כך התבוננתי שהספרדים אומרים ברכו פעמיים והאשכנזים אומרים ברכו פעם אחת, גם בשחרית בבוקר אומרים פעם אחת.

אותו חבירו כמה הלילה הזה לעומר? יאמר לו כמה היה אתמול, שאם אומר לו כמה הלילה הזה, הוא כבר לא יכול יותר לספור את העומר. והאחרונים כותבים (עיין במשני"ב שם ס"ק כ"ב) **שיכול לומר לו כמה הלילה הזה, ולומר אני מכוון שלא לצאת ידי חובה. זה רק בשביל לענות לו, לא בשביל לצאת ידי חובה.** אז למה מרן כתב שיענה לו את המספר של אתמול ולא אמר שיעשה תנאי? **כי "לאו כולי עלמא דינא גמירי"** - לא כולם יודעים להגיד תשובה ולחשוב אני לא יוצא ידי חובה, הוא לא יודע כלום, לא יודע "בין ימינו לשמאלו" (וינה ד', י"א)... אז עדיף שיענה של אתמול וגמרנו.

עוד ראייה שאף שתנאי מועיל, מרן לא כתב זאת

ז. ועוד דבר אחד לגבי נטילת לולב. מרן כותב (סי' תרנ"א ס"ה) שלא יברך כשהוא תופס את ארבעת המינים ביחד, כי אם הוא תופס אותם ככה - כבר נטלת לולב, מה אתה מברך עכשיו? כל הברכות מברכים אותם עובר לעשייתן (פסחים דף ז' ע"ב). היו כל מיני עצות, וכל העצות כולם לא טובים, מסובכים ומתוסבכים⁵. מה התסבוכת? יש כאלה שאומרים (עיין בשו"ת בית נאמן ח"א חא"י ח' ס"מ) שיקח בברכה את האתרוג והלולב, אבל יקח את האתרוג בימין ואת הלולב בשמאל, ואחרי הברכה יתפוס אותם. מה היו עושים עמי הארץ? לוקחים אותם הפוך... בתחילה לוקחים את הלולב בימין ואת אתרוג בשמאל ואחר כך מהפכים אותם... אחרי הברכה אתה מהפך אותם?! אדרבא! ככה צריך להיות, הלולב בימין והאתרוג בשמאל. ויש אומרים [היא הדרך השנייה שכתבה מרן] שתקח את האתרוג הפוך, במקום שהעוקץ למטה והפיטמת למעלה תיקח הפוך - הפיטמת למטה והעוקץ למעלה, [ואחרי הברכה תהפוך אותם]. אבל קודם כל לא כולם מבינים מה זה פיטמת ומה זה עוקץ⁶. **לכן מרן כתב - וככה מנהג פשוט אצלנו שיקח את הלולב בלבד, יברך עליו כי כשמברכים על משהו תפוס אותו ביד, ואחרי שברכת על נטילת לולב** (וביום ראשון גם ברכת שהחיינו) - **תיקח את האתרוג ותחבר אותו ביחד ואז תקיים מצוות לולב.** ככה כותב מרן. ולכאורה הרי ישנה עצה אחת פשוטה, לקחת את הלולב והאתרוג ביחד, ולומר: **אני לא יוצא בהם ידי חובה עד אחרי הברכה,** והאחרונים אומרים (כה"ח ס"ק נ"ז ובמשני"ב ס"ק כ"ה) שאפשר לעשות דבר כזה. **אבל לאו כ"ע דינא גמירי,** אדם שתפס לולב הוא יצא בו ידי חובה. תאמר לו: תשמע, תכוון ככה. יאמר לך: אני לא יודע לכוון, אני יודע פשוט⁷. לא כל אחד יכול לכוון ככה וככה.

הלכה למעשה

ח. **אז אם כן, גם כאן אפשר לומר שאם הוא אמר בפירוש אני לא מקבל שבת בברכו, אין זה שום בעיה, והוא יכול אחר כך להתפלל מנחה.** וכל שכן בימינו שקבלת שבת זה לא בברכו, אלא קבלת שבת היא על ידי "בואי כלה" לדעת האר"י ז"ל או ב"מזמור שיר ליום השבת" לדעת מרן (סי' רס"א ס"ד). אז בברכו לא קבלנו כלום, וכל שכן וקל וחומר שאומרים פעמיים ברכו ויש לנו עוד ברכו בסוף ערבית. **לכן אפשר לסמוך שאם אדם ענה ברכו ועשה תנאי לפני שיענה ברכו, שהוא יוכל להתפלל אחר כך מנחה.** למה שיפסיד מנחה ועוד היום גדול!?

5. היום מהת"ז של 'תסבוכת' עשו ממנה שורש. כמו שאומרים 'מתדלקים', אומרים גם: 'מתוסבכים'. אבל מסובכים זה מספיק.
6. היה ספר על מהרא"ל משפולי, והוא נערך על ידי מיישהו שהוסיף בו כמה מלים משלו, ואמר שם שהאדם יכול להסתכל על האתרוג בחג הסוכות ולראות את כל העולם כולו. למה? כי הפיטמת היא כנגד הקוטב הצפוני, והעוקץ כנגד הקוטב הדרומי. ואם אדם רואה את עצמו שם, יחפש איפה הוא נמצא בחלק העליון או בחלק התחתון וימצא את עצמו. פעם רצה רבי נחמן מברסלב לעלות לארץ, אז אמר לו חכם אחד: הסתכלתי עליך באתרוג וראיתי שאתה לא תוכל לעלות לארץ. מי יכול לעשות דבר כזה?! העולם לא יודעים כלום, לא צפוני ולא דרומי ולא שום דבר.
7. היה מורה אחד בחוץ לארץ שמו ישראל אלמוגי, הזכרתי אותו בשבוע שעבר אבל לא אמרתי את כל הסיום. כשמדברים אתו הוא אומר: 'אני יש לי מוח פשוט!' אני לא יודע כלום. **רבי שמעון חירארי** זכרונו לברכה היה חותם: 'הזקן הפשוט'. ועשו עליו ספר, שמו "הזקן הפשוט"! וכי הוא פשוט? הוא לא פשוט! הוא גאון! ועשו לו עוד ספר: 'אהובו של מלך', אבל ככה הוא חותם, אומר אני זקן פשוט וחותם 'הזקן הפשוט'.

בית החוראה כסא רחמים
 ממונות רבית
 02-5353-383
 www.yhr.org.il
 24 שעות ביממה!

דברי תורה בעלון זה מוקדשים לעילוי נשמת

רבי כמימס בן סתרונה
מערבי בר סופר ואשתו מינה
שאייה יסמינה בת מרימה

ת.נ.צ.ב.ה. אמן

דברי תורה בעלון זה יעמדו לרפואת

הילד אוריאל בן מוריה
בתוך שאר חולי ישראל

מצליח ה"ו
בן כמסאנה שושנה

ידיד המוסדות הרב שר
שלום ה"ו בן מז"אנה

בתושח"י

נא להעתיק בתפילה לרפואתם השלמה בקרוב

התפלל ערבית של שבת ב'פג' אם יענה קדושה וכיו"ב על תפלת מנחה של מנין אחר

ט. מי שכבר התפלל ערבית של שבת ואחר כך שמע קדושה וברכות של

תפלת מנחה (כמו בכותל המערבי שיש שם הרבה מנינים), ולא דוקא אחרי ששקעה החמה, כי על זה ודאי שלא יענה, אלא לפני ששקעה החמה, הוא התפלל מוקדם בפלג המנחה, היה מנין וכו', האם הוא יוכל אחר כך לענות קדושה ואמנים על תפלת מנחה של אחרים או לא? מורנו הרב - רבו של אבא ע"ה - הגאון רבי רחמים חי חויתנה הכהן, התשובה הראשונה שהביאו בשמו באור תורה (שנה א' סימן א') אמר שם **זזה לא כדאי**. אמר יש כאן ספק גדול בפוסקים, כיון שהזמן הזה הוא שבת בשבילו, אז אחרי שקבלת שבת איך אתה עונה על מנחה? ולכן כדאי שהוא לא ישב שם, אלא יסתלק מן הספק. **והרב עובדיה כתב** (חזו"ע שבת א' עמ' ס"א) **שאפשר להקל**, אבל אמר (שם עמ' ס"ו בהערה) שככה המנהג בכותל המערבי, ולולא המנהג לא היה כדאי לעשות כן. אז הוא בעצמו מסופק אם כדאי או לא כדאי, לכן נראה לפסוק שאדם ששומע מנחה יצא מהכותל. מה הבעיה!? אם כבר שקעה החמה, אפילו התפללו [שם מנחה] אל תענה אמן, כיון ששקעה החמה נכנסת בספק שבת. אבל גם לפני כן, אם התפללת ערבית - אל תענה על מנחה.

לדין כל אשה [ולא כל בת] מדליקה נרות שבת

י. השבוע הזה קראנו: "ויבאה יצחק האהלה שרה אמו, ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה, וינחם יצחק אחרי אמו" (בראשית כ"ד, ס"ז), ורש"י אומר שכל זמן שהייתה שרה בחיים היה ענן קשור על האהל, והיו נרות דולקים משבת לשבת, והייתה ברכה בחלה שלה. וכשנפטרה שרה כל הדברים האלה נסתלקו. "ויבאה יצחק האהלה שרה אמו" - האהל הזה נעשה כמו האהל של שרה, וכל הדברים חזרו. כלומר בזכות רבקה היה ענן קשור על האהל, והייתה ברכה בעיסה, וגם הנרות היו דולקות משבת לשבת אחרי שרבקה הדליקה אותם. ומזה למד האדמו"ר מליובאוויטש שבנות רווקות יכולות להדליק נרות

זה - אלתקרה

והשנה? אש תוקד!

הדלק להיות אש!
פרטים בס"ד בהמשך...

למסירת שמות התקשרו:
08-6727523
שלחו הודעה או בעמדות נדרים פלוס

לבקשת רבים ותועלת הציבור

תיקון כרת
והוצאת עין הרע
עלות כל שם 120 ש"ח

תיקון נפטריים
עלות כל שם 120 ש"ח

כך מוכח גם מספר בן איש חי

יג. לאדמו"ר מליובאוויטש יש לו זכויות גדולות מאד! אנחנו לא באים לחלוק עליו, רק באים לומר שלפי הספרדים ודעת מרן לא כדאי שיבואו עשר נשים וכל אחת תברך על הנר. אלא רק אחת תברך. וככה **מוכח מהבן איש חי** שכתב (ש"ב פרשת נח אות ב') שאם האשה "מברכת" בנרות הנמצאות על השלחן הבעל לא יברך. **והוא לא אמר שאם האשה "בירכה", אלא כתב אם האשה "מברכת", ומה הפירוש? שהיא עומדת לברך.** והוא אומר שהבעל לא יברך, אפילו שהאשה עדיין לא בירכה. יש חילוק בלשון בין אם תאמר "אשתו בירכה" והכוונה שכבר ברכה, לבין אם תאמר "אשתו מברכת" והכוונה אפילו שעדיין לא ברכה. היה ויכוח בדבר הזה עם הרב בנימין זילבר זצ"ל מחבר ספר "אז נדברו", הוא חשב (ש"ת אז נדברו ח"ז סי' ג' בהערה) שהבן איש חי שכתב "אשתו מברכת" הכוונה שדוקא אם כבר בירכה הבעל לא יכול לברך, כתבתי לו (עיין בירחון אור תורה טבת תשד"ס ל"ד אות י"א) הלשון של הבן איש חי - "כי אשתו מברכת" פירושו אפילו אם עדיין לא בירכה. ומנין לנו? כמו "מקבץ נדחי עמו ישראל", אין פירושו שכבר קיבץ את כולם, אלא עומד לקבץ. **וככה כל לשון הווה משמע לשון עתיד.** ויש עוד הוכחה ממה שהבן איש חי כתב בהלכה אחרת באותה פרשה (אות י"א) "הדליקה כבר ובירכה", פעם כתב "בירכה" ופעם כתב "מברכת". כי "בירכה" זה לשון עבר, ו"מברכת" לשון הווה שעדיין לא בירכה. **ולכן אפילו שהבעל או הבנות מדליקות לפני שהאשה הדליקה, לא יברכו על ההדלקה הזו, כי הברכה היא רק לאשה שהיא "עקרת הבית".**

הגאון רבי ציון לוי ע"ה - רבה של פנמה

יד. השבוע (כ"ו בחשוון) יום פטירת הגאון רבי ציון לוי ע"ה. הוא היה רבה של פנמה. יש תמונה שלו ב"קול סיני" (כסלו-טבת תשכ"ה) ושם הוא כמעט בלי זקן. **רבי עזרא עטיה** שלח אותו לפנמה, והוא ידע בדיק את מי לשלוח. כי בפנמה היו יהודים שלא יודעים כלום. פעם ראשונה בא בשבת לבית הכנסת וחייכה עד השעה תשע, ואמרו לו שאין מניין. אמר להם: מה נעשה עכשיו? אז כל אחד הרים את הפלאפון שלו והתקשר לחברים שלו: "הלו, הרב מחכה!"... מה זה, זו שבת? אבל הם שוגגים, כי הם לא יודעים כלום. באו לאט לאט, והוא אמר להם: רבותי, אסור להתקשר בטלפון בשבת. ולכן תבואו בזמן - לא בתשע, אלא כבר בשמונה תהיו כאן! אמרו לו: כבוד הרב, אצלנו גומרים מאוחר, שתינו ורקדנו ושמחנו בליל שבת. נרדמנו עם הסליחות... אמר להם: אתם צריכים להירדם מוקדם, ולהגיע בזמן. היה מדבר אתם בדרכי נועם, והיה נותן טעם, ועשה את כולם שומרי שבת. ובזמנו לא היה אחד נשוי לנכריה! כולם היו שומרים. השפיע עליהם, ונתן שיעורי תורה בגמרא וכדו'.

בשביל להציל אותך מאיסור אתה יכול לירות בי!

טו. ופעם אחת היה משהו שרצה לשאת נכריה, הרב דיבר אתו הרבה, ולא עזר - "כמו פתן חרש יאטם אוזנו" (תהלים נ"ח, ה), הרב מדבר והוא מחזיר לו: "תודה רבה כבוד הרב"... הוא רוצה לשאת אותה, מה לעשות לו? הרב שלח לו רבנים שידברו אתו ושום דבר לא עוזר. מה עשה הרב? ביום החתונה שלו התקשר אליו ואמר לו: יש לי מתנה בשבילך ליום החתונה. הוא שמח ובא, וכאשר הוא הגיע, הרב שאל אותו: האם יש לך פלאפון? תן לי אותו, אני צריך אותו. הביא לרב, והרב יצא וסגר את החדר והלך עם הפלאפון למשך שלוש-

הרהר?! הוא לא ירהה. אולי במשך היום בא אליו הרהר, אבל בשעה שהוא בא לכותל המערבי ומניחין לו תפלין - הוא עושה אותם לשם מצוה, והוא יכול לברך. [זה המניח לו] יכול לזכות את הרבים. והוא יכול אחר כך להשפיע עליו לשמור שבת ולשמור מקוה. **הדור שלנו לא מבין בכח, אם תאיים עליו שהוא חייב סקילה הוא לא יאמין.** ואם תאמר לו הנה משהו עשה תאונה בשבת, וכתוב בעיתון (לאו דוקא חרדי) שמספר התאונות במשך השבוע 60% ובשבת 140% אם נחלק 60% לששת ימי השבוע, יצא שכל יום זה רק 10% ובשבת פי ארבעה! איך זה יכול להיות?! למה 40% אז הם אומרים מפני שבשבת אין אוטובוסים, ולכן יש יותר תאונות. נו, באמת... בגלל שאין אוטובוסים הופכלו התאונות פי ארבעה! הרי לעומת זה הרבה אנשים לא נוסעים בשבת. אלא שזה עונש של שבת! (פעם הרב של ראשון לציון - הרב יוסף עזרן זצ"ל - סיפר על אשה לא יהודיה שהיתה נשואה ליהודי, והי נוסעים בשבת, והנה קרתה תאונה רחמנא ליצלן, וכל הנוסעים מתו ורק האשה הזאת נשארה בחיים. באה לרב ושאלה אותו: למה אני נשארת בחיים? אמר לה: כיון שאת לא יהודיה, אין לך איסור לנסוע בשבת. רק ליהודי אסור לנסוע בשבת). אבל לא תמיד העונש בא, לכן לא כדאי להשתמש בלשון כזאת, אלא לדבר בנוגע - "דרכי דרכי נועם, וכל נתיבותיה שלום" (משלי ג' י"ד). (הרבה אומרים "דרכי נועם" בכ"ף דגושה, אבל **באמת אומרים: "דרכי" בכ"ף רפוייה.** למה? כי ברבים אומרים "דרכים" בכ"ף רפוייה, לכן אומרים גם "דרכי" בכ"ף רפוייה. וכמו "מלכים" שהיא רפוייה, אומרים: "מלכי יהודה" "מלכי ישראל").

לפעמים עושים שבת באיזה בית מלון, ומדליקים המון נרות למטה בלובי, (לובי ראשי תיבות 'בית יעקב, לכו ונלכה באור' (ישעיה ב', ה'...), ובאים כל מיני 'בעלות הבית' - כל מיני 'גברות', כל אחת מדליקה נר ומברכת. לספרדים אין דבר כזה, מרן אמר (שם) שאם שנים או שלושה בעלי בתים בבית אחד מדליקים נרות, יש מי שאומר שכל אחד יכול לברך, כי מברכים על תוספת אורה. על כל הוספה באור אפשר לברך. אבל מרן מסיים "ויש מגמגמין בדבר, ונכון ליהרר בספק ברכות, ולא יברך אלא אחד". ואם כל אחד רוצה לברך - נעשה לפי תור. "וקול התור נשמע בארצנו" (שיר השירים ב' ב') - הולכים אחרי התור. **אז לכן גם כאן אי אפשר לומר שהרווקות יברכו והאמהות יברכו,** ואם יהיו כמה משפחות, יהיה להם מאה ברכות כבר בליל שבת... לא עושים דבר כזה, אלא אחת מברכת לכולם. ובמיוחד אם האמא מברכת - היא מברכת לכולם.

גם בחלה ומזוזה לא כל אחד יברך

יא. ואין ראייה מרבקה, קודם כל אצל רבקה זה היה אחרי פטירת שרה. דבר שני, אמרו שרבקה הייתה קטנה, ואיך היא מוציאה אחרים ידי חובה? אבל אפשר לתרץ, כי יש דעה בתוספות (במות ס"א ע"ב ד"ה וכן) שרבקה הייתה בת ארבע עשרה⁸. אז אם היא הייתה בת ארבע עשרה, היא כבר הגיעה לגיל בת מצוה ואין שום בעיה. אבל כאשר האמא כבר הדליקה, מה תאמר? שהאמא תדליק בחדר הזה והיא תברך בחדר השני? **רבי יוסף חיים** הסתפק בדבר הזה. פעם אחת כתב (ש"ת רב פעלים ח"ב האו"ח סי' נ') שכל אחת יכולה לברך בחדר שלה. ולא דוקא לגבי הדלקת נרות, אלא גם לגבי חלה, אמר אם באות כמה נשים שעושות הפרשת חלה⁹, עושים כמה עיסות. אז רבי יוסף חיים בתחילה אמר שאפשר לעשות את זה. אבל אחר כך ברב פעלים בתשובה אחרת (ח"ב ח"י"ד סי' ב') אמר כיון שהעיסות מוכנות, אי אפשר שכל אחת תברך, אלא **יברכו ברכה אחת לכולם.** וכן לגבי **מזוזות** למשל, אם צריך לשים מזוזה בכמה חדרים, לא נאמר: בוא נכבד את הרב הראשי, ואחריו את הסגן שלו, ואחריו את הרב האתיורי וכו'... לא עושים ככה! אלא **אחד מברך, והוא מוציא את כולם ידי חובה, כי כל החדרים מוכנים בשעת הברכה.** אז גם כאן לא כדאי לעשות את זה, אפילו שמדליקים בכמה חדרים, הרי כל החדרים מוכנים בשעת הברכה, **ולכן אחת תברך ותוציא את כולם.**

נרות נשמה לכבוד שבת

יב. אבל האדמו"ר זצ"ל הרויח בדבר הזה דבר מיוחד. מה הרויח? שהיו כאלה שלא בירכו בכלל, לא הדליקו נרות שבת, או שהדליקו יותר מאוחר - הדליקו בלילה... אז כשהוא תיקן כשהרווקות תברכנה, היה תיקון גדול מאד. כי הרווקות לומדות בגן - במכינה (מכינה מלעיל או מכינה מלרע לא משנה...), ואמרו להם: אתן צריכות לברך על הנרות. אז באה הילדה ואמרה לאמא שלה: תשמעי אמא, את צריכה לברך על הנרות. אמרה לה: מה נרות? איזה נרות? אנחנו מגיעים הביתה בשמונה בחושך ואפילה, על מה נברך? אני לא מברכת. אמרה לה: טוב, את לא מברכת - בסדר. אז היא בשבוע הבא הלכה וקנתה שני נרות נשמה (לא ידעה שצריך נרות רגילים), והדליקה אותם לפני שבת. באו ההורים בלילה, ראו שני נרות נשמה, אמרו לה: מה זה? מה את עושה? אמרה להם: זה אחד לאמא ואחד לאבא... כאילו מאחלת להם שילכו לגיהנם, והיא מדליקה להם לעילוי נשמתם... אמרו לה: לא! אל תעשי את זה! בפעם הבאה אנחנו מדליקים בבית. מי אמר לך להדליק נרות נשמה? אלא היא הלכה למכולת ובקשה שני נרות, וההוא הבין נרות נשמה והביא לה נרות נשמה... ובזכות הדבר הזה התחילו להדליק נרות בזמן¹⁰.

8. וככה מסתבר מהפסוק "בתולה ואיש לא ידעה" (בראשית כ"ד ט"ז), ואם היא תינקה בת שלוש, מי ידע אותה ומי ידבר אתה בכלל? מי יסתכל עליה? אז רבקה הייתה בת ארבע עשרה. ותוספות הוכיחו את זה מספרי (ס"פ וזאת הברכה) שהוא אומר שרבקה וקתה היו אותו מספר שנים. אז כמו שקתה חי מאה שלושים ושלוש שנה, ככה גם רבקה אמנו אותו דבר, ומוכרח שרבקה הייתה בת ארבע עשרה (ע"ש בתוס').

9. היום יש כל מיני סגולות, הפרשת חלה סגולה להביא ילדים, והדלקת נרות זו סגולה. הבנות יש להם סגולות יותר טובות משלנו... יש רבנית אחת שתלמד אותם, עושים הפרשת חלה וכל אחת מפרשיה חלה.

10. האדמו"ר היו לו זכויות גדולות מאד. הוא **הלביש תפלין למליונים בעולם!** בכותל המערבי היו כל פעם באים אנשים חדשים שלא הניחו תפלין ומניחים להם תפלין. יום אחד אמרו זה התפלין המליון! זה מה מליון? עד עכשיו הניחו תפלין 999,999 אנשים ועכשיו בא המליון. עשו לו שמחה רבה. ולאט לאט אנשים חוזרים. יש אנשים אומרים שזה לא בסדר, כי אסור להניח תפלין למי שיש לו הרהור (ש"ע סי' ל"ח ס"ד), ואלה יש להם. אבל מה יש להם? ברגע שהוא מניח תפלין, מה יש לו להרהר? הוא נמצא בכותל המערבי, והוא

עד שראינו **שרבי כלפון ע"ה** כתב בספר ברית כהונה (חאו"ח מערכת הח"ת אות א'), שזה כאילו שהחתן נשבע בספר תורה שלא יתערב באומות אחרות, לא הוא ולא זרעו ולא זרע זרעו.

אתן לך עונש שהגעת מאוחר לבית הכנסת!

יח. והיה סיפור כזה בימינו. יש לי תלמיד שנעשה תלמיד חכם גדול, שמו **רבי חיים פרץ**. הוא היה לומד בתנוס אצל אבא בשנת תשכ"ב והמשיך אחר כך ב"כסא רחמים"¹⁴, והבחור הזה היה המובחר שבבחורים¹⁵. והיה בעיירה שלו בצרפת יהודי אחד מתבולל שמו דוקטור סטרן¹⁶, שכל השנה לא היה מגיע לבית הכנסת, וביום כיפור הגיע. וגם אז הוא לא בא בליל כיפור ב"כל נדרי"

14. ומכל התלמידים שם כמעט ולא נשאר אף אחד, כי הסביבה לא היתה טובה, אין מה לעשות. אם אבא היה מגיע לארץ, היה עושה המון דברים. אבל הוא חשב שבארץ ישראל אין תורה, וכולם נגד התורה. אבל זה לא נכון, כאן אתה יכול לשמור תורה, ואתה יכול לצפצף על כל החוקים שהם נגד התורה. הרי אתה לא דיין [שמקבל משכורת מהמדינה], מה אכפת לך? וגם אם תהיה דיין, יש דיינים שבכל זאת כותבים נגד המדינה. הרב קאפח היה כותב ההחוקים של בתי המשפט שלנו כאן הם "חוקי סדום ועמורה" - "פלטם מרשעים ויושיעם כי חסו בו" (תהלים ל"ז מ'), חס"ו ראשי תיבות: חוקי סדום ועמורה... ולמרות כל הדברים שיש כאן, יש גם ישיבות, ויש תלמודי תורה, ויש הכל.

15. אחר כך הלך ולימד בג'רבא ולא הסתדר אתם, והרב ניסן פינאון ע"ה לקח אותו, ותפס אותו בידיים. אמר לו: תבוא ותלמד בישיבה שלי, וככה היה, לימד בישיבה שלו. והיה לו קשה ללכת עם כיפה, והיה הולך בלי כיפה בחוב, כי אמר אם אני אלך עם כיפה הערבים יתנו לי מכות. ואחר כך נסע לצרפת, ושם שאלו אותו - מה אתה יודע? והוא באמת היה יודע הרבה, רק שלא היה מדבר צרפתי. ולכן היה מטאטא את בית הכנסת כדי לקבל כמה גרושים, זה לא חיים, אבל הוא לאט לאט קלט את השפה הצרפתית, והיה מכין שיעור טוב מאד. היו לומדים כתובות וחולין עם מהר"ם שיף והיה מכין ולומד את זה, היה גר בעיר קטנה שאין בה מנין, והיה נוסע ברכבת שעה וחצי ולוקח את הגמרא עם מהר"ם שיף, ומכין את הכל בנסיעה. ובעירו לא היו תפלות כל השבוע, אולי רק בשבת היה, ולכן כל יום היה נוסע לפריז, ושם היה מנין.

16. אנחנו אומרים שטרן בשי"ן ימנית, אבל בצרפתית עושים את כל השי"ן ימנית - שי"ן שמאלית, ולא רק הצרפתים, אלא גם מחכמי צרפת עשו ככה. ככה כותב הרד"ק על הפסוק (שופטים י"ב, ו) "ויאמרו לו אמור נא שבות ויאמר סיבולת" שעד היום יהודי צרפת במקום "שיבולת" אומרים "סיבולת". ולכן במקום "שמשון" אומרים "סמסון" בסמ"ך... לכן "שטרן" זה "סטרן", "שטרן" זה כוכב, והם אומרים "סטרן".

ארבע שעות. הוא רוצה להתקשר - הטלפון בחדר סגור, והפלאפון שלו לא עליו. הוא רוצה לדבר שיוציאו אותו, אבל המשרד הזה היה בסוף העיר ואין שם אף אחד. "וידבר אל העצים ואל האבנים" (ע"פ מלכים א' ה' ג'). והוא כעס מאוד על הרב, שהרי עכשיו הוא היה צריך להתחתן עם "בחירת לבו", ואיך הרב עושה לו ככה?! הרב הגיע בשעה שמונה והתנצל. והוא אמר לרב: למה אתה עושה לי ככה? ברחת עם הפלאפון ולא עשית אתו כלום, למה אתה מונע אותי? אמר לו: טוב, רוץ מהר. הוא הלך לשם, וכאשר הכלה הנכריה ראתה אותו אמר לו: "סאל גליף - יהודי מלוכלך, ככה אתה עושה? לך מכאן, אני לא רוצה אותך! למחרת הוא השכים לבית הכנסת עם אקדח, ואמר: עכשיו אני אהרוג את הרב שהפריע לי! הגיע לרב עם האקדח, וכאשר ראה אותו הרב, הוא פתח את החולצה שלו ואמר לו: תִּירָה בי! בשביל להציל אותך מאיסור אתה יכול לירות! כאשר שמע את דברי הרב, נרעד וחזר הביתה. ואחר כך לקח אשה יהודיה כשרה והכל היה בסדר. הוא ראה שכל כך חשוב לרב שלא יעשה את הדבר הזה! חשוב לו שלא ינשא אחד מהקהילה שלו לגויה, וזה השפיע עליו שנמנע מכך. זו הייתה מסירות נפש. זה לא קל, מישוהו אחר יכול לירות בו כמו כלום. אבל הרב היה אחראי. הוא הרגיש אחריות.

אתה לא שוטר, אתה רב!

טז. יש רבנים בג'רבא שבגלל האחריות לא רצו לקבל משכורת, אמרו: אם מישוהו יכשל בבשר וחלב זה יהיה על הראש שלי! זה לא יהיה על הראש שלך, עליך לומר את ההלכות וזהו. אתה לא צריך לעמוד עליהם כמו שוטר. אתה לא שוטר, אתה רב! **הרב עובדיה ע"ה** בזמנו היה אומר: אל תסמכו על הכשרות שאני נותן בתל אביב (ככה שמעתי מפייו). למה? כי לפעמים אנחנו מוכרחים לתת כדי שלא יהיה יותר גרוע. למה? כי יש כאלה מסעדות בתל אביב שלא מגישים בשר וחלב ביחד, אבל הם לא שואלים כל אחד האם אכלת [כאן] בשר לפני כן, אלא מי שרוצה חלבי יקבל חלבי, ומי שרוצה בשרי יקבל בשרי. ולא נוכל לעשות יותר מזה, כי אם נעשה יותר אף מסעדה לא תהיה כשרה. ככה היה גם בצרפת לפני מאה וחמשים שנה¹⁷, אבל לאט לאט התחילו להיות בצרפת מסעדות כשרות למהדרין, כי הרבנים שהגיעו מצפון אפריקה - מאלג'יר מתנוס וממרוקו, עמדו על כך שיהיה רק כשר, וככה גם בתל אביב הכל הסתדר. לא הכל לגמרי, אבל מה שכשר הוא באמת כשר¹⁸. לכן אדם צריך להיזהר.

הוצאת ס"ת וקריאת פרשת "ואברהם זקן" לחתן

יז. בפרשת השבוע יש קטע "**ואברהם זקן**". אחרי סיפור פטירתה של שרה שכתוב בו "לספוד לשרה ולבכותה" (בראשית כ"ג, ב'), בא הענין של "ואברהם זקן בא בימים" (בראשית כ"ד, ה'), והקטע הזה משמח. והיו נוהגים בחוץ לארץ בכל צפון אפריקה (גם בעדות אחרות), שאם יש חתן בבית הכנסת, מעלים אותו בספר תורה שהוציאו במיוחד בשבילו, וקוראים לו שבעה פסוקים בקטע של "ואברהם זקן" כל פסוק עם התרגום שלו, והיו שירים על הפסוק ועל התרגום (כתובים בספר קול יעקב). ולמה מתרגמים? כי פעם כשהיו קוראים בתורה היו מתרגמים את הקריאה, וככה נהגו בכל התורה כולה, ככה היו עושים בזמן חכמי התלמוד וגם התימנים היו עושים ככה¹⁹, וכאשר קוראים "ואברהם זקן" בשביל הכבוד של החתן מתרגמים לו את כל הקטע. ואחר כך החתן לוקח את הספר תורה שקרא בו "ואברהם זקן" ומסתובב אתו בכל בית הכנסת, וכל הקהל מנשקים את הספר. ולא ידענו מה הטעם שעושים ככה.

11. כמו שמספר הרב תורה תמימה (זה רבי ברוך אפשטיין, יש לו ספר שמספר קורות חייו ושמו "מקור ברוך") שהיה אחד בפריז שהלך לרב ושאל אותו: איפה יש מסעדה כשרה? אמר לו: במקום פלוני. הלך לשם והיה האוכל ערב לחכו, אז הוא אמר למלצר: בגלל שיש כאן אוכל כשר, אני אבוא לכאן בכל הימים שאני אהיה כאן, ותביאו לי אוכל כמו היום. אמר לו: בסדר. למחרת הגיע והיה האוכל בלי טעם טוב כמו אתמול. אמר למלצר: מה ההבדל? אמר לו: אתמול לא אמרת שאתה רוצה כשר אז הבאנו לך עוף מטונן בחמאה ולכן הוא היה רך יותר. אמר להם: איך אתם עושים דבר כזה? אמרו לו: אם היית אומר לנו שאתה רוצה כשר - היית מקבל כשר. אבל מי שלא אומר כלום מקבל טרף, אתה לא אמרת כלום, אז הבאנו לך מהעוף שהוא יותר טעים... ככה זה בני אדם, והרב שם התחיל ללמד עליהם זכות. כגון האם צריך לשחוט את העוף או לא, כי יש דעה בגמרא (חולין דף ז"ך ע"ב) שאין שחיטה לעוף מן התורה, וגם הכלים הבלועים יש אומרים שנותן טעם לפגם זה מותר, ועל זו הדרך. כתב את הסברות האלה בצחוק. (מקור ברוך ח"א דף תמ"ו).

12. אבא ע"ה היה אומר לי: מי אמר שמה שכתוב "כשר" הכוונה כשר? אולי הכוונה "בשר", ושכחו את העוקץ של הב"ת...

13. רק שאחר כך הפסיקו. כי היו צריכים להגיע מהר הביתה, "אדפינה ברדת" - החמין התקררו... ולכן הם מתרגמים עד שני או עד שלישי וזהו. ויש כאלה שעדיין עושים תרגום על כל התורה כולה.

שבת בוגרים

כסא רחמים

בהשתתפות מרנן ורבנן רבני הישיבה

מלון ניר עציון

פרשת וישלח

ט"ו כסלו התשפ"ג

לפרטים והרשמה:

058-3214740

כולם רוצים. כולם יכולים. כולם יהיו! <<<

משוגע רק מי שזרק אבנים

כא. מסופר שפעם אחת היה הרמב"ם הולך בימי חג הסוכות ובידו לולב וארבעת המינים, פגש אותו המלך שהיה הולך כמו אדם פשוט עם השר שלו, ואמר לו המלך: אתה פילוסוף, אתה חכם, מה אתה נוהג במנהגים של שטות לקחת את הלולב ולנענע, "א-א-א-נ-א" מה אתה עושה? אתה משוגע?! הרמב"ם אמר לו: "אנחנו לא משוגעים, משוגע רק מי שזרק אבנים!". אמר המלך: טוב, מי שזרק אבנים משוגע, אבל אני לא זורק אבנים. אחר כך השר התחיל לחשוב, ואמר למלך: אתה יודע מה כוונתו של היהודי הזה? כוונתו שאנחנו זורקים אבנים לאותו נהר בחאג' ואומרים: "יגער ה' בך השטן" [ראה הערה 19], על זה הוא אומר שאנחנו משוגעים! אמר לו המלך: ככה? הוא עשה את הדת שלנו משוגעת? בוא נהרוג אותו!

תענית הרמב"ם

כב. והרמב"ם ידע מזה והתחבא, ומיד אחרי סוכות לקח אני והפליג משם. והיו לו נסים גדולים באניה הזו. ויש מכתב ממנו שמודפס בספר חרדים (מצות התשובה פרק ג') שבו הוא כותב: **כשם שלא מצאתי ביום זה אלא הקדוש ברוך הוא לבדו, ככה בכל שנה ביום הזה** (עשירי באייר) **אני לא אדבר עם אף אחד, אני עושה תענית דיבור כדי לזכור את החסדים של הקדוש ברוך הוא. לקרוא מכתב כזה מהרמב"ם זה מרטיט -** "כשם שלא מצאתי באותו היום אלא הקדוש ברוך הוא לבדו" כל אחד צריך לדעת שיש כח בתפלה לכל אחד מאתנו. **כאשר אדם נמצא בצער, שישתפך בתפלה ויראה נסים ונפלאות שאף פעם לא חלם עליהם.** וככה נזכה כולנו לראות נסים ונפלאות בעזרת השם, ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו. אמן.

חסדי אסתר וגאולה

כג. יש לנו סניף של ארגון החסד "חסדי אסתר". כל הזמן הוא היה רק באלעד, ועכשיו יש לו עוד סניפים: חולון, אלעד ויהוד, וגם בני ברק נפתח סניף של הארגון הזה, לעילוי נשמת הבת שלי גאולה נ"ע שהיום - כ"ה בחשוון - יום פקודתה, וקוראים לה: "חסדי אסתר וגאולה". ובעזרת השם יתפשט לעוד כמה ערים²⁰. אז אנחנו מביאים כל כמה חדשים חלוקה לאברכים, ואמרו לי שיש אברכים שעניניהם זלגו דמעות, אין להם כלום, פשוט אין להם כלום! לכן כל מי שרוצה לעזור למשפחות האלה יש כאן טלפון [של האחראי] חתנו של דני גריב ע"ה: 052-600-6575. ויש גם הוראות קבע, מי שרוצה למלא הוראת קבע, זה יותר קל בשבילו. ומי שרוצה לתרום באופן חד פעמי - יתרום, וירשום לי את השם שלו, ונעביר לו קבלה בעזרת ה'.

מי שברך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה גדולים וקטנים, בין אלה ששמעו כאן ובשעירות בלזון, ושקוראים אח"כ בעלונים של "בית נאמן". הקב"ה יזכה אותם לראות את צאצאיהם שומרי תורה ומצוות, ויהיה להם נחת רוח וחיים טובים וארוכים עושר ואושר וכבוד. אמן כן יהי רצון.

א-ל מלא רחמים יתמלא ברחמים על נפש רוח נשמת בתי העלמה גאולה עדנה בת אסתר שנפטרה כהיום הזה, רוח השם תניחנה בגן עדן, ותהי נשמתה צרורה בצרור החיים, אמן כן יהי רצון.

האדומה ומזים ממנו על המת, והמת קם ואומר "פלוגי הרג אותי"... מאיפה הבאתם את זה? זה בלבול של פרה אדומה עם עגלה ערופה, והתורה לא אמרה שמזים מן האפר של העגלה ערופה ויקום הנרצח ויאמר פלוגי הרג אותי, זו המצאה. יש להם דמיון מיוחד, מדמיינים הרבה. לכן לא להתווכח אתם.

פעם תפסו איזה יהודי שאמר שדוד המלך עשה עבירה שלקח את 'בת שבע' שלא כדון, ודנו אותו למוות. ופעם מישהו אמר על לוט "ותהרין שתי בנות לוט מאביהן" (בראשית י"ט, ו'ז) והם כעסו, כי אמרו שלוט נביא ואסור לדבר עליו ככה. מי אמר לכם שלוט היה נביא? כי אם הוא כתוב בתורה סימן שהוא נביא... וא"כ איך אתם אומרים דבר כזה? וכמה טרחו חכמי תימן להביא להם ספר של רב סעדיה גאון שמתרגם את הפסוקים: "ותהרין שתי בנות לוט מאביהן", לכן הרמב"ם כותב לא להתווכח אתם.

20. פעם אחת בא אלי אחד ואמר לי: אביא לך עוד כמה עניינים. אמרתי לו: אם תביא לי עניינים בלי כסף, מה אתן להם? הרי כל מה שיש לנו, אנחנו הולכים ומחלקים, לכן אם אתה מביא עניינים תביא גם עשירים! עניינים מכאן ועשירים מכאן, זה אפשרי. שמע את זה וברך...

(כי אין לו לא נדרים ולא איסורים ולא קונמות ולא שום דבר...), רק בנעילה הוא נזכר שהסתבא שלו אמרה לו שבנעילה ילך לבית הכנסת. וכאשר הגיע, בא רבי חיים שיהיה בריא ואמר לו: דוקטור סטרן, למה לא הגעת אתמול?! אני אתן לך עונש שהגעת מאוחר לבית הכנסת! ומה העונש? תיקח את הספר תורה ותסתובב אתו בכל בית הכנסת, שכולם ינשקו אותו ותזכור שאתה יהודי! זו כל המטרה כולה - שיקח ספר תורה ויזכור שהוא יהודי. [ושמעתי שבינתיים חזר בתשובה גמורה ב"ה].

אתה לא מברך, החתן מברך

יט. וככה עד היום בג'רברא מוציאים ספר תורה לחתן. ופעם אחת היה מישוה שהבן שלו היה גר באיזה מושב (או באיזו קהילה) שרב המקום היה אשכנזי, והרב הזה התקשר אלי ואמר לי: אנחנו לא נוהגים להוציא ספר תורה לחתן, אבל אבא של החתן ג'רבאי והוא רוצה להוציא ספר תורה. אמרתי לו: תשמע, המנהג הזה הוא מנהג עתיק, מובא בספר הערוך (ערך חתן), וברבי יהודה אלברצלוני (ספר העתים סי' קפ"ח), וכתבתי על זה מאמר באור תורה (שנת תשמ"ח סימן זק"ך¹⁷ [ונדפס בשו"ת בית נאמן ח"ב האו"ח סי' יג]) והבאתי לזה מקורות (ואח"כ אברך אחד מהישיבה מצא עוד הרבה מקורות). אבל אם אתם לא נוהגים - זה בסדר, אני לא אגיד לכם כלום. אבל שלא תחשבו שהמנהג הזה מנהג של בטלנים - מנהג של ג'רבאים שאינם יודעים בין ימינם ושאלם. לא, הם יודעים. ומה היה בסוף? אבי החתן ביום שבת הוציא ספר תורה בכח! הרב אומר לו אל תוציא. אבל האבא התעקש: אני מוציא ספר תורה כי אנחנו נוהגים, מה אתה רוצה מאתנו? אתה לא תברך, החתן מברך. והוציא ספר תורה, וקראו בו את כל הברכות והפסוקים כמו שצריך. זה דבר חשוב מאד.

"ומשמע דדומה ומשא"

כ. עוד דבר, בסוף הפרשה (בראשית כ"ה, י"ג-י"ד) כתוב: **"ואלה שמות בני ישמעאל בשמותם לתולדתם, בכור ישמעאל נביות וקדר ואדבאל ומבשם. ומשמע דדומה ומשא".** "קדר" אנחנו יודעים ממקום אחר - "שכנתי עם האלי קדר" (תהלים ק"כ, ה'), **"אדבאל"** לא יודעים מי זה, זה אחד ששמו ככה, ישמעאל יש לו שפה משלו. **"מבשם"** כנראה אוהב בשמים. אבל **"משמע דדומה ומשא"** מתרגמים את זה שאם יבוא ערבי ויספר לך סיפורים, יגיד לך שה"עקדה" לא הייתה ליצחק אלא הייתה לישמעאל כי ככה כתוב בקוראן שלהם¹⁸... - "ומשמע דדומה ומשא" תרגום יהונתן אומר שהפירוש הוא: תשמע ותשתוק ותסבול. והרמב"ם כותב את זה בסוף אגרת תימן שאמר, רמזו חכמים לזה בפסוק "ומשמע דדומה ומשא", **משמע - תשמע, דומה - תדום ותשתוק, ומשא - ותסבול.** איפה מצא את זה? בתרגום יהונתן, ועל פי זה אומר הרמב"ם שאנחנו צריכים לשמוע את השקרים שלהם ולא להתווכח אתם. כי אין אפשרות להתווכח אתם, כתוב בקוראן שמוחמד אמר להם **"לא תגאדלו אהל אלכתאב" - לא תתווכחו עם "עם הספר"** (התואר הזה שקוראים לעם ישראל "עם הספר" לקוח מהקוראן), כי זה עם שכל הזמן לומדים בספר, ואם תתווכחו אתם לא תוכלו לענות להם, לכן מוטב לא להתווכח¹⁹.

17. מי שישכח את זה, קל מאד לזכור. מה אומרים בשבע ברכות? "שמח תשמח רעים אהובים", תשמח - תשמח, וז"ן זה כנגד "ואברהם זקן", ולכן אם תקח אור תורה של שנת תשמ"ח, תחפש שם בסימן זק"ן ותמצא את כל המקורות לזה.

18. הם מאמינים שהתורה שלנו ירדה מהשמים והקוראן גם כן ירד מהשמים... וכשיש סתירה זו לא סתירה, אלא זה בשביל הערבים וזה בשביל היהודים... ככה הם מאמינים. הם אומרים גם כן כשיוסף הצדיק נמכר, באו אחיות שלו ובכו עליו, איפה ראייתם את זה? ככה כתוב בקוראן...

19. יש להם כל מיני דברים מזודים, כמו שכתוב להם שאברהם עקד את ישמעאל אבל לא עקד אותו בהר המוריה, אלא לקח אותה למפה, ובדרך השטן (ה"שיטאן" בלשונם) עשה שם נהר כדי להפריע להם, ובא אברהם אבינו ולקח אבן וזרק על הנהר הזה ואמר לו: "יגער ה' בך השטן" (זכריה ג', ב'), והנהר הזה הפך להיות יבשה. ואח"כ עוד פעם חזר הנהר הזה, מה נעשה לו?... לכן כל המבקרים בחאג' שזה חודש מיוחד שהולכים לשם, הולכים לנהר הזה וזורקים עליו אבנים, כדי שיהיה זכר למה שעשה אברהם כאשר עקד את ישמעאל... אתה יכול להוכיח להם שזה לא נכון, אבל הם לא ישמעו לך. מה שהם אומרים - זהו זה. הרבה דברים הם שמעו מדברי חכמים והעבירו אותם לקוראן בשפה אחרת. למשל יש לנו "פרה אדומה" והם אומרים "פרה צהובה" ("בגרה צפרה" - וצפרא פירושה צהובה). איפה כתוב צהובה? אבל זה לא טעות, כי רב סעדיה גאון תרגם ככה, כי אין בעולם פרה אדומה ממש. אבל לדעתם מה עושים לפרה הזאת? אצלם כתוב שאם מצאו מת - חלל באדמה, "לא נודע מי כהה" (דברים כ"א, א'), ולוקחים את האפר של הפרה

אי בתמונה?

תשובה ניתן לענות בקו
בית נאמן 079-9270505
 שלוחה 22.
 נא לשלוח התשובות
 עד יום ראשון בערב
 בין הפותרים נכונה
 יוגרל פרס (חובה לציין שם
 וכתובת בצורה ברורה)

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים

מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א
 לע"נ גאלה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

עורך: הרה"ג ר'
 שמואל עידאן שליט"א

גליון
286

ידע חדע

א. כתוב ש'יצחק חפר את בארות המים: 'אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו, סתמום פלשתים וימלאום עפר' (בראשית כ"ו ט"ו), ובא יצחק ויחפר אותם מחדש. ואחר כך נאמר שהפלשתים לא נתנו לו לשבת בשקט. אמר לו אבימלך: "לה מעמנו כי עצמת ממנו מאד" (שם פסוק ט"ו) - התעצמת יותר מדי. מה זה עצמת ממנו? כל העושר שלך זה מאתנו, הכל שלנו... **לא הפנה עצמת יותר מאתנו, אלא 'עצמת ממנו' - כל העצמה שלך לקחת מהפלשתים.** והלא משם יצחק ויחפר שלש בארות, הראשונה קרא לה "יעשק", לשניה קרא "שטנה", ולשלישית קרא "רחבות" - "כי עתה הריחב ה' לנו ופרינו בארץ" (שם פסוק כ"ב), ויותר מאחר עלה לבאר שבע, ובאו אבימלך ואחוזת מרעהו ויפילו שר צבאו, ואמרו לו: טעינו שחשבנו שאתה התעשרת מאתנו, אלא: "ראו ראינו כי היה ה' עמך" (שם פסוק כ"ח). יש לה ברכה, למרות שבבאר שבע הפל יבש וצחיח. ואחר כך כתוב: "ויבאו עבדי יצחק ויגדו לו על אדות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים. ויקרא אתה שבעה" (שם פסוקים ל"ב-ל"ג). למה קרא אותה "שבעה"? יש אומרים על שם השבעה שנשבעו איש לאחיו (שם פסוק ל"א). **אבל יש פרוש אחר של מהראנח" - רבי אליהו בן חיים** שחבר ספר על התורה, ואמר כלל, שלא אומרים "כל" רק על שלשה, ועל שנים לא אומרים "כל" (ויש מקור לזה בתוספות וכתובות דף ח' ע"א ד"ה שהכל), ולמה? כי לא אומרים "כלם אמרו" בשעה שיש בסך הכל שנים, כי אז תגיד "שניהם אמרו". ולכן כאן שכתוב ש'יצחק חפר את 'כל הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו', ו"כל" הבארות זה לא פחות משלשה, אם כן חפר שלשה, ואחר כך חפר את: "יעשק" - שטנה, ו"רחבות", וזה כבר שש. **ואחר כך חפר את הבאר השביעית**, ולכן 'ויקרא אתה שבעה' כי היא השביעית. (גליון 283 אות י"א).

ב. **ספר עקרי הד"ט** חבור חכם איטלקי מאיטליה שחי אחרי הרב חיד"א. שמו **רבי דניאל טיראני** [והד"ט זה ראשי תיבות של שמו], יש פותחים בלי א', אבל זה לא טירני, אלא טיראני, רבי דניאל טיראני, קרא לספרו 'עקרי הד"ט', מאיפה הגיע השם הזה? מעקרי הדת. הרמב"ם קבע עקרים של הדת, יג עקרים. זה הדת בביתו, והוא החליף את הת"י ב"ט"ת - עקרי הד"ט. ומאז ועד היום דו"ע שמו, עקרי הד"ט. (גליון 220 הערה 5).

חידה

מתענה ואוכל

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי.

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שלוחה 21 (חובה לציין שם וכתובת בצורה ברורה).

נא לשלוח התשובות עד יום ראשון בערב

פתרון משאל קוראי: בן השמש ובה הכובים. שאברהם נמשל לשמש, יצחק נמשל לירח, ויעקב נמשל לכוכבים. (אז יצחק הוא כאילו בן השמש ואב הכוכבים). הוכחה: ברוך דוד בני ברק **פתרון התמונה:** מרן הגאון רבי שלום כהן זצ"ל והמשגיח הרה"צ רבי חיים וולקין זצ"ל ויב"ח הגאון רפאל כהן שליט"א. הוכחה: דוד קפאש - נגהיה

על הוכחה לעקוב אחרי הודעות הדואר. פרט שיחזר, לא ישלח שוב.

בשתי החידות, יש להפיד לומר את התשובה והרומזים (כולל שם, כתובת וטלפון) בצורה ברורה. הודעה שאינה ברורה כולה למערכת, לא תיכנס לתגלית.

למען תספר

בוזקים איפה חסרה שונה ואיפה צריך תקון וכו', וכל אהבתו היתה תמיד בספרים.
רבי דוד עידאן היה חסידיא קדישא, היה למדן, היה מדפיס, היה פתח, והיה מבין בעולם הזה הרבה מאד. עד שפכת עליו דוקטור אחד בספר "אי הפלא" שרבי דוד עידאן היה אדם שדעותיו שקולות, אבל כשהוא שמע שרועים לפתח בית ספר אלאינס (רשת בתי ספר שלא על פי רוח תורתנו הקדושה) בג'רצא, זעק: **לא נתן שתשתכח התורה מפי בנינו** (גליון 235 הערה 29, וגליון 218 אות ב' והערה 2, וגליון 120 אות י"ב).

"אערך מהלל ניב"

פיט "אערך מהלל ניב" חבר אותו חכם מרוקאי - רבי דוד בן חסין, וחתם שמו בראשי תבות בראשי החרוזים. החכם הזה לא היה עשיר, והיו לו תשע בנות ולא היה לו כסף להשיא אותן. (יש לנו את רבנו מנחם שגם בו היו לו תשע בנות ואין לו בנים. אבל היה לו הרבה כסף, חמו את קלו). ונתן עיניו באיזה בחור תלמיד חכם מצדן ששמו יעקב [שהיה חתן לבתו]. אבל אמר, מה נעשה לו? איך אגיד לו בוא תחא את הבת שלי? אז הוא קרא בתורה בפרשת תולדת (בראשית כ"ז, מ"ו): **"ותאמר רבקה אל יצחק, קמתי בחיי מפני בנות טיט"** אמר לו מה "בנות טיט"? **"בנות חת"** כתוב. אמר לו [שפתנו אחר כך] - **"אם לקח יעקב" - אם יעקב רמז לתלמיד חכם הזה ששמו יעקב**. קח לי אחת יהיה לי בנות חת... [כלומר שמש"ית (ט"ו) תשע] בנות שאינן נשואות, יהיה רק ח"ת (ח"י - שמונה). במוצאי שבת עשו תנאים. והשיר שלו יפה מאד. בניו על פסוקים וימארי חז"ל. בדרך כלל לפני מאתים שנה לא היו משוררים ספרדים, מעט מאד היה, אבל הוא עשה שירים יפים מאד. (גליון 283 הערה 1).

הגאון הצדיק רבי דוד עידאן זצ"ל

רבי דוד עידאן זצ"ל [שנים האוקרה שלו בראש חדש כסלון] יש לו **ספר על התורה מתק מאד - 'משפיל לדוד'**, יש בו כל מיני חדושים והערות. **הנכד שלו שיהיה בריא, הוא בן שיבה**

ראש כולל ואב בית דין, והוא נקרא על שמו. רבי דוד עידאן זצ"ל הביא בית דפוס לג'רצא בשנת תרע"ב, אבל לא היו יודעים להדפיס ולסדר את האותיות, אז הביאו יהודי אחד מתונס שיודע את זה, קראו לו יוסף בן נתנאל הלוי. אבל אסור ללזים לגור יותר משנה בג'רצא, ולכן כל ששה חדשים בפיס ובסכות היה חוזר לביתו בתונס. הוא למד אותם, עד שקלטו את הפולאכה הזאת, וכתבו: "ותשלם מלאכת הקדש על ידי הפועלים הנאמנים היקרים והישרים סניור פלוני וסניור פלוני" (בחייל פותחים סניור במקום אדון). **וגם הבן [רבי שמואל] היה כמו האבא,** והוציא ספרים של חכמי ג'רצא שהיו גנוזים, הוא היה יחד עם רבי נחום סעדון זכרונו לברכה, אחד היה בידו וכתב הדין ואחד היה בידו הפדוס, והיו

הלכה נאמנה

יקרא ארבעה פסוקים. אמרת לי לתן לעשות את זה, ואמרת לי: **לוי: אחרי התפילה אספיר לה את זה.** אחר כך הספרתי לו פכה וזה דבר נכון. (גליון 187 אות ה').

אבא [רבנו מרן האיש מצלית] זצ"ל היה לומד בליל שבת עד השעה אחת עשרה בלילה, ואחתי שתבדל לחיים היתה שומרת עליו, כי היה מחמיר וחושש "שלא יטה" גם בחשמל [שחכמים אסרו לקרא לאור הנר בשבת, שמה יטה את הנר, לקרב השמן אל הפתילה, פדי שידלק טוב יותר] (עיין בשו"ת איש מצליח ח"א חא"ח סימן ל"א). בהתחלה חשבת שאבא יחיד בדבר הזה, אחר כך ראיתי שגם החזון איש דעתו ככה. אבל לעניות דעתי לא נראה להחמיר בזה, כי מרן **הרב עובדיה** (שו"ת יביע אומר ח"א חא"ח סימן ט"ו) כתב טעמים יפים מאד שלא גזרו בחשמל בזה. (גליון 186 הערה 14).

בסיים הפרשה כתוב שם: **"וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך פדנה ארם"** (בראשית כ"ח ז'), והמפסיר עולה כאן וקורא שלשה פסוקים בלבד, אבל זה לא נכון, כי מי ששומע חושב שהתורה מספרת כאן שיעקב שמע והלך פדנה ארם, והרי זה כבר כתוב למעלה, **"וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם, אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו"** (שם פסוק ה'), ונדענו שהלך לפדן ארם. למה התורה חוזרת על זה? לכן רש"י הסביר לנו שהכל מחבר לפסוק הקודם **"ויצא עשו"** (שם פסוק ו'), כלומר עשו ראה ש'יצחק שלח את יעקב פדנה ארם, וגם ש'יעקב שמע לאביו ואמו והלך פדנה ארם. ואחרי זה **"ויצא עשו כי רעות בנות כנען"** (שם פסוק ח'), מה זה ויצא? הבין את זה. ולכן הלך לישמעאל. ולפי זה הפסוק **"וישמע יעקב"** זה לא התהלת הדברים, אלא המשך של **"ויצא עשו"**, ולכן **פדאי לחזור פסוק אחד לפני כן, והמפסיר**

ברוך אתה!

הרזים אורי
המשך יבוא >>>

